

examinandas personas in ordine ad beneficia, ordines, etc., vel eorum usus, si pretio corrupti non approbent dignum, sunt simoniaci, et tamen non utuntur jurisdictione, sed solum quia non exercent spirituales actum ex officio debitum; ergo non est universaliter vera dicta propositio. Et ita obscurum manet quæ certa regula possit in hoc assignari.

13. *Resolvitur illam omissionem actus debiti non esse materiam simoniæ.* — Respondeo ad primam interrogationem, illam omissionem in rigore non videri materiam simoniæ, quia non est actus jurisdictionis, nec ex se habet aliquem effectum moralem ad jurisdictionem pertinentem, sed solum est voluntarius non usus jurisdictionis. Unde licet illæ omissiones in ratione injustitiæ convenient, parum id refert ad rationem simoniæ, quia vendere injuriosam actionem, vel omissionem, non est per se materia simoniæ, sed tunc solum quando illa injuria fit in vi et auctoritate spiritualis jurisdictionis, et per actum, vel negationem actus, quasi imperatam, vel elicitam a potestate jurisdictionis; tunc enim per relationem ad tale principium actus est spiritualis, vel materia simoniæ. Et sub hac ratione omissiones illæ differunt specie morali tanquam actus jurisdictionis, et actus privatus ad jurisdictionem non pertinens. Sed objicit Ugolinus, dicto § 2 et 3, ubi oppositum videtur universaliter tenere, quia qui propter pecuniam desinit uti suo spirituali munere, vel potestate, commutat spirituale pro temporali, quia pro temporali spirituale negatur. Respondetur hoc non esse commutare spirituale pro temporali, quia negatio actus spiritualis, si alioquin non sit actus jurisdictionis, nec valorem suum accipiat ex spirituali (de quo statim dicemus), non est aliquid spirituale, sed est voluntarius quidam usus naturalis libertatis.

14. *Non denunciare publicum peccatorem non est materia simoniæ.* — *Explicatur argumentum petilum ex cap.* Nemo. — Igitur ad alteram interrogationem, de actu non denunciandi publicum peccatorem, concedo illam omissionem, per se spectatam, non esse materiam simoniæ, etiamsi sit contra obligationem charitatis, vel obedientiæ, aut contra legalem justitiam, quatenus esse potest contra bonum commune, quia per hoc non habet quod sit in se aliquid spirituale, nec quod ex aliqua spirituali potestate nascatur, aut titulo ejus fiat, seu quasi fiat, sed solum ex prava voluntate; ad cap. autem *Nemo*, negari potest facile, ibi

affirmari, illam esse simoniam. Duas enim habet partes textus ille: unam a principio usque ad versiculum *Neque quemquam*, exclusive; aliam in toto illo versiculo, usque ad finem. Et in priori, prohibetur presbyteris ne accipiant aliquid temporale propter celandum publicum peccatorem Episcopo, vel ministris ejus. In illa autem prima parte, nullum de simonia verbum est; prohibetur ergo illud tanquam contrarium bonis moribus, et officio clericorum, non tanquam contrarium religioni, neque ut simonia. In secunda autem prohibentur clerici reconciliare quempiam, vel reconciliationem alicui negare propter pretium; et de his ratio redditur, *quia simoniacum est utrumque*, quæ verba non referuntur ad priorem partem capituli, sed tantum ad hanc posteriorem; nam vox illa *utrumque* tantum duas partes complectitur, quæ debent esse proxime præcedentes; ergo non cadit in eas quæ remote præcesserant, alias si Pontifex voluisset omnia præcedentia complecti, cum illa sint plusquam duo, non deberet dicere, *quia utrumque*, sed *quia omnia hæc simoniaca sunt*. Sed Panormitanus ibi hunc sensum non probat, quia non est major ratio de posterioribus casibus, quam de prioribus. Ad rationem factam, respondet illud *utrumque* referri ad utramque partem textus, nam casus singularem partium tanquam unus reputantur propter similitudinem. Sed certe duo casus positi in posteriori parte, in se spectati, sunt adeo dissimiles, ut de reconciliatione poenitentis non sit dubium, quin sit materia simoniæ; et de alio casu, scilicet, negatione reconciliationis, magnum sit dubium; sine causa ergo dicitur tanquam unum reputari propter similitudinem. Neque ergo signum *utrumque* ad illas duas partes textus melius refertur, nec est verum non esse majorem rationem in his casibus posterioris partis quam prioris, quia hi posteriores sunt actus jurisdictionis, non vero priores. Et certe Innocentius, quando dixit in eo textu prohiberi simoniam similitudinariam, de priori parte textus loquitur, seu de omissione denunciationis debitæ. Ita enim concludit: *Non enim dicitur proprie simoniacus, qui celat per gratiam crimen alterius*. De ultima vero parte textus nihil dicit. Et Hostiensis, etiam, licet vocem *utrumque*, referat ad totum textum, tamen improprietatem simoniæ ponit in casu non denunciandi. Unde si quis instet: si vitium prohibitum in prima parte textus non est simonia, cur ibi ponitur sub titulo de simonia? respondebitur, non omnia prohibita

sub illo titulo esse proprie simoniaca, sed quædam obiter adjungi propter analogiam aliquam, ut multis aliis exemplis ostendi potest, quæ in sequentibus attingemus.

15. *Exponitur aliter idem cap.* Nemo. — *Si parochus ex pretio non denunciât subditum non suscipientem Eucharistiam, probabile est committere simoniam.* — Nihilominus Glos., Panorm., et alii, ut dixi, cum particulam *utrumque* ad totum textum referunt, videntur agnoscere propriam simoniam in illa omissione denunciationis debitæ: et idem sentit divus Thomas supra, et aperte Anton., Sylvest., cum Paludano locis citatis. Et hinc Ugolinus, dicto capite vigesimo quarto, § 3, concludit esse simoniacum parochum, qui pro pecunia non denunciaât Episcopo subditum suum, qui tempore Quadragesimæ et Paschatis sacramenta non suscipit. Neque aliam rationem affert, nisi quia propter pecuniam desinit exercere officium suum; hæc tamen ratio non est sufficiens, ut ex dictis constat. Posset ergo aliter exponi textus ille, ut etiam in priori parte loquatur de presbytero qui, exercendo aliquo modo suam jurisdictionem, seu pastorem curam, delictum subditi celat Episcopo. Non enim ibi dicitur universaliter, omnem hominem, qui debitam denunciationem omittit propter pecuniam, esse simoniacum, sed specialiter est sermo de presbyteris: intelligendum est ergo de presbyteris, ad quos ex officio pertinet delicta hæc corrigere, vel deferre ad Episcopum, ut emendantur; ipsi vero abutuntur officio suo ad celandos subditos peccatores, verbi gratia, in casu illo de non suscipiente Eucharistiam in Paschate, si parochus, inter eos qui communicarunt, scribat eum qui non communicavit, ut ab Episcopo illum occultet; et perinde est si, scribendo eos qui non communicarunt, ut Episcopo eos denunciaât, illum omittat qui pecuniam dedit, nam tunc abutitur suo munere et quasi jurisdictione, et quantum in se est, impoenitentem absolvit, et a censura liberat per talem abusum propter pecuniam. Quæ doctrina in se est valde verisimilis et probabilis, et licet ex priori parte textus non satis colligatur, tamen in posteriori virtute continetur. Juxta illam intelligi debet D. Thom. supra, dicta solut. ad tertium, cum ait simoniacum esse pastorem, qui pecuniam accipit, ut subditum corrigat, vel a corrigendo desistat; nimirum in utroque utendo aliquo modo sui muneris auctoritate et cura, seu jurisdictione.

16. *Negare subdito juste petenti actum ali-*

quem spirituales quando sit simonia, si ea pretio fiat. — *Regula generalis.* — In tertia instantia petebatur, an negare licentiam subdito juste petenti illam, ut alteri confiteatur, sit materia simoniæ, ita ut si negetur propter pretium, simonia committatur. Videri enim potest illam esse meram negationem usus sui muneris, et ita non magis esse materiam simoniæ, quam negationem celebrationis, vel aliam similem. Nihilominus probabilius videtur illam esse materiam simoniæ, quod sentit Ugolinus, tit. 1, cap. 36, § 3, num. 6; solum vero probat, quia est simonia accipere pretium pro spirituali non administrando. Sed quia hoc universe sumptum, et præcise spectatum, non est verum, ut dixi, oportet addere, in illo casu ita non administrari jurisdictionem in uno actu, ut illamet negatio sit usus jurisdictionis, et ab illa auctoritatem accipiat, et vim quamdam habeat ligandi subditum, ne possit actum exercere, quem legitime postulat. Hæc ergo est pro regula suscipienda, quia de singulis casibus in particulari dicere extra doctrinam est, prudenterque discernendum est ex effectu negationis, an per eam exerceatur moraliter jurisdictionis spiritualis, vel solum sit mera negatio, qualis esse potest, quando parochus omittit actionem sui muneris, vel ut venationi intendat, aut ludat, vel dormiat. Nam in hoc posteriori casu non est simonia vendere negationem actus, etiamsi fortasse actus omissus excellentior et spiritualior sit; in priori autem casu simonia committitur; cognoscetur autem ex effectu, ut si iudex ecclesiasticus pecunia corruptus nihil agendo tacite condonat delictum, vel præcipit ut contra criminisum non procedatur, aut injustam dilationem permittit in damnum alterius; si negat licentiam ex justitia debitam, et ita virtute ligat subditum, ne jus suum vel remedium querere possit. In his enim et similibus casibus non est tantum negatio usus, sed est moralis usus jurisdictionis spiritualis, et ideo materia est simoniæ.

17. *Examinator committit simoniam, si pro danda approbatione pretium accipiat.* — In ultima vero instantia de examinatore ecclesiasticis in ordine ad functiones ecclesiasticas, ratio dubitandi specialis est, an examinatores dicendi sint uti potestate jurisdictionis. Sed breviter dicendum est quod, licet propriam et rigorosam jurisdictionem non habeant, participant nihilominus aliquo modo potestatem ejus, qui vices suas illis commisit. Unde sine dubio ministerium illud, prout ab illis exercetur, ecclesiasticum est et spirituale.

Quapropter si pro danda approbatione examinatore pretium recipiat, simoniam committit, ut aperte sensit Glossa, in cap. 4 de Simon., verb. *Minister*, loquens juxta textum de examinatore ad ordines suscipiendos: est autem eadem ratio de examinante ad usum ordinum susceptorum, vel ad beneficia. Et in illo vendente approbationem est peculiaris ratio, quia cooperatur ad actum spiritualem complendum per prælatum, et parat viam ad illum, vel potius ad illum disponit vice Episcopi, ideoque simoniam etiam ex hoc capite committit. Sic ergo e contrario dicendum est juxta regulam dicti cap. *Nemo*, examinadores hujusmodi, repellendo dignos, seu, quod idem est, non approbando illos propter pretium, simoniam committere, quia illa omissio est auctoritativa (ut sic dicam), et a jurisdictione seu munere ecclesiastico procedit, habetque vim declarandi examinatum ut indignum, etiamsi per solam omissionem fieri videatur.

18. *Limitatio supra posita explicatur.* — Ex his ergo satis probata et explicata manet assertio quoad generalem regulam, pertinentem ad spirituales actuum omissionem, quæ ab spirituali potestate non procedit: addita vero est exceptio, seu conditio limitans regulam, quam explicare necesse est. Diximus enim hanc omissionem non esse materiam simoniæ, nisi intuitu alicujus boni spiritualis pretio æstimetur. Cujus limitationis ratio clara est ex dictis, quia res spiritualis non solum vendi non potest tanquam proxima materia venditionis (ut sic dicam), verum etiam nec ut ratio æstimationis alicujus rei pro pretio temporali, quia tunc etiam res spiritualis est quæ pretio æstimatur; imo illa maxime, quia propter quod unumquodque tale, etc. Quod posset aliis exemplis comprobari de calice consecrato, si ratione consecrationis pluris vendatur, et de labore etiam accidentario, qui ad ministerium spirituale adhibetur, et in universum de omnibus rebus temporalibus, si specialiter propter ordinem ad spiritualia vendantur, ut dixit divus Thomas, d. quæst. 100, art. 4, ad 1. Sed declaratur ulterius propriis exemplis. Nam, si in oppositione ad beneficium pecunia detur alicui, ut non opponatur, eo intuitu ut alterius electio certior vel probabilior sit, simonia committitur, argument. cap. *Matthæus*, de Simonia. Ex quo potest aliud exemplum sumi, si quis ante obtentum beneficium det pecuniam alicui ut non contradicat, de quibus plura dicemus infra, agentes de beneficiis. Et videri potest Majol., lib. 5 de Irregu-

lar., cap. 45, num. 3. Aliud exemplum est, si quis propter pretium missam omittat quam audire solet, æstimans pretio temporali spirituale lucrum, quod illi cessat ex illa omissionem; tunc enim omissio illa sic vendita mihi videtur materia simoniæ, quia dum cessatio lucris spiritualis pretio æstimatur, ipsum etiam spirituale lucrum pretio æstimatur; tantumdem enim æstimari solet cessatio lucris, quantum esset et æstimaretur ipsum lucrum, si fieret. Et tunc ad illam æstimationem optime applicantur verba Christi: *Gratis accepistis gratis date*. Nam etiam missam, quam aliquis potest audire, a Deo gratis accepit; et licet illam sua voluntate non audiat, nihilominus ex parte Dei jam illam accepit, et similiter accepit lucrum quod posset inde reportare, si vellet. Cum ergo propter pecuniam illud omittit, rem spirituales gratis a Deo datam pretio vendit, illa se privando propter pretium, et illam quodammodo alteri dat, non in eum illam transferendo, sed propter eum jacturam illius faciendo. Hoc ergo simoniacum est. Nam si contingat hominem honesta ratione se privare uno spirituali opere, ut alteri inserviat, licet suum servitium vendere possit, quia temporale est (ut suppono), et consequenter etiam possit vendere materialem (ut sic dicam) omissionem illam, quatenus in illa obsequitur voluntati alterius, jacturam autem spirituales vendere non potest, sed gratis, ac ex charitate eam pati, tunc enim non temporali pretio, sed alio æquivalenti, vel majori fructu compensabitur.

19. *Solvuntur argumenta primæ sententiæ.* — Atque ex his facile est respondere argumentis primæ sententiæ, quatenus contra nostram procedere possunt. Ad primum enim jam declaratum est quomodo omissio, quando ex auctoritate ecclesiastica exercetur, habeat rationem actus moralis jurisdictionis, et ideo possit esse materia simoniæ. Item declaratum est quomodo etiam illa omissio, quæ non est actus jurisdictionis, si ratione spiritualis jacturæ pretio æstimetur, sit materia simoniæ, quia non venditur spirituale bonum, tantummodo illud proprie dando alteri propter pretium, sed etiam compensando jacturam ejus pretio. Ad secundum etiam declaratum est, quomodo qui omittit, possit dici dare, quia vel dat usum quemdam jurisdictionis, exercere enim jurisdictionem est quasi dare illam, nam per actum positivum non aliter datur; vel dare dici potest, qui se privat lucro propter alterum: un-

de si lucrum sit spirituale, et cessatio ejus pretio æstimetur, lucrum spirituale non gratis, sed pretio datur. Ad confirmationem dicitur primum, interdum peccari per omissionem contra præceptum negativum, ut non restituendo peccat aliquis contra præceptum non furandi. Verum est tunc semper supponi aliquid affirmativum, quod est retentio rei alienæ, seu alteri debita, quod in his omissionibus spiritualibus aliquo modo considerari potest; nam qui non absolvit, quasi retinet absolutionem alteri debitam, et sic de aliis. Verumtamen clarius dicitur esse æquivocationem in illo argumento: nam licet in præsentia materia simoniæ sit omissio, tamen peccatum simoniæ, quod circa illam committitur, non est omissio, sed commissio, scilicet venditio omissionis, et ita potest optime esse contra præceptum negativum Christi. Sicut si quis ab uno acciperet pretium pro non mutando alteri, injustus esset, et contra præceptum negativum non furandi peccaret, et peccatum illud ad usuram pertineret. Ad tertium denique jam constat ex dictis, quando datur alicui pecunia ne indigne eligat, vel simoniace ordinet, non dari pecuniam, ut omitat actionem spirituales, sed ut absteineat a vitiosa circumstantia ejus, et ita cessat objectio.

20. *Omissiones actuum spiritualium, non omnes sunt ejusdem modi.* — Addimus vero non omnes omissiones spiritualium actuum esse ejusdem modi et rationis, et ideo non oportere ut omnes æqualiter sint materia simoniæ, quia vel non æque spirituales sunt, vel non accipiuntur sub spirituali respectu. Omissiones ergo, quæ altero ex illis duobus titulis sunt materia simoniæ, scilicet, quia vel sunt actus spiritualis potestatis, vel sub respectu spirituali sumuntur, semper sunt talis materia, et reddunt actum emendi et vendendi ita per se malum, ut semper malus sit. Aliæ vero omissiones, quæ non sunt hujusmodi, per se non sunt materia simoniæ, et ideo contingere poterit ut venditio earum non solum simonia non sit, sed etiam nec vitiosa actio; nam proxima materia ejus indifferens est, potestque ex fine honestari. Adde denique, licet omissio spiritualis actionis, hoc posteriori modo sumpta, per se non sit materia simoniæ, nihilominus per jus positivum posse fieri materiam simoniæ. Ut, verbi gratia, si jus positivum absolute prohibeat parochi, ut pretium non accipiat pro omittendis actionibus sui muneris, cujuscumque generis sint, idque eo intuitu, ne munus illud et actiones ejus vilescant, et iu-

digne tractari censeantur, tunc revera omnis talis venditio esset vera simonia, et in multis omissionibus posset esse mala, quia prohibita, et non e converso. Et fortasse posset etiam hoc modo exponi caput *Nemo*, supra tractatum, præsertim quoad priorem partem. Non enim magis repugnat dari simoniam de jure humano in hac materia, quam in aliis, de quibus infra dicemus. Imo facile intelligitur inveniri proportionem, quia omissio spiritualis actus, licet aliquando per se et in se spiritualis non sit, tamen reducitur quodammodo ad spirituales ratione habitudinis, et ob eandem causam venditio illius potest habere indecentiam, vel periculum, et speciem quamdam turpitudinis, et ideo merito posset prohiberi intuitu tantum religionis; per hujusmodi autem prohibitionem constituitur aliqua materia simoniæ de jure positivo.

21. Ad argumenta secundæ sententiæ respondere non est necesse, quia probant, omissionem in casibus a nobis declaratis posse esse materiam simoniæ: non tamen probant, omnem omissionem spiritualis actionis absque alia consideratione esse materiam simoniæ, ut facile consideranti patebit.

CAPUT XXIII.

AN ID QUOD SPIRITUALE NON EST, NISI QUIA EST ANNEXUM SPIRITUALI, SIT MATERIA SIMONIÆ?

1. *Annexio consistit in aliquo vinculo quod intercedit inter rem quæ annectitur, et inter illud cui annectitur.* — Hactenus dictum est de illa materia simoniæ, quæ in se spiritualis est aliquo modo, sive dicatur per essentiam spiritualis, sive per causam, sive per effectum: nunc superest dicendum de materia spirituali per connexionem, id est, de rebus quæ censentur materia simoniæ, quia licet in se spirituales non sint, sunt annexæ spiritualibus rebus. Nam, licet obiter multa de his rebus in superioribus attigerimus, ut de materia sacrorum vasorum et locorum, de corporalibus operibus, et similibus, quia sine illis non poterant bene explicari omnia, quæ ad spirituales materiam explicandam necessaria erant, nihilominus materia hæc propriam et prolixam disputationem postulat, præsertim quoad ea quæ dicuntur annexa spiritualibus, quia spiritualia sunt supponunt, et ab eis pendent, quæ maxime sunt ecclesiastica beneficia, de quibus hactenus nihil diximus. Ut autem plena notitia habeatur hujus materiæ, quæ annexa spiritualibus dici-